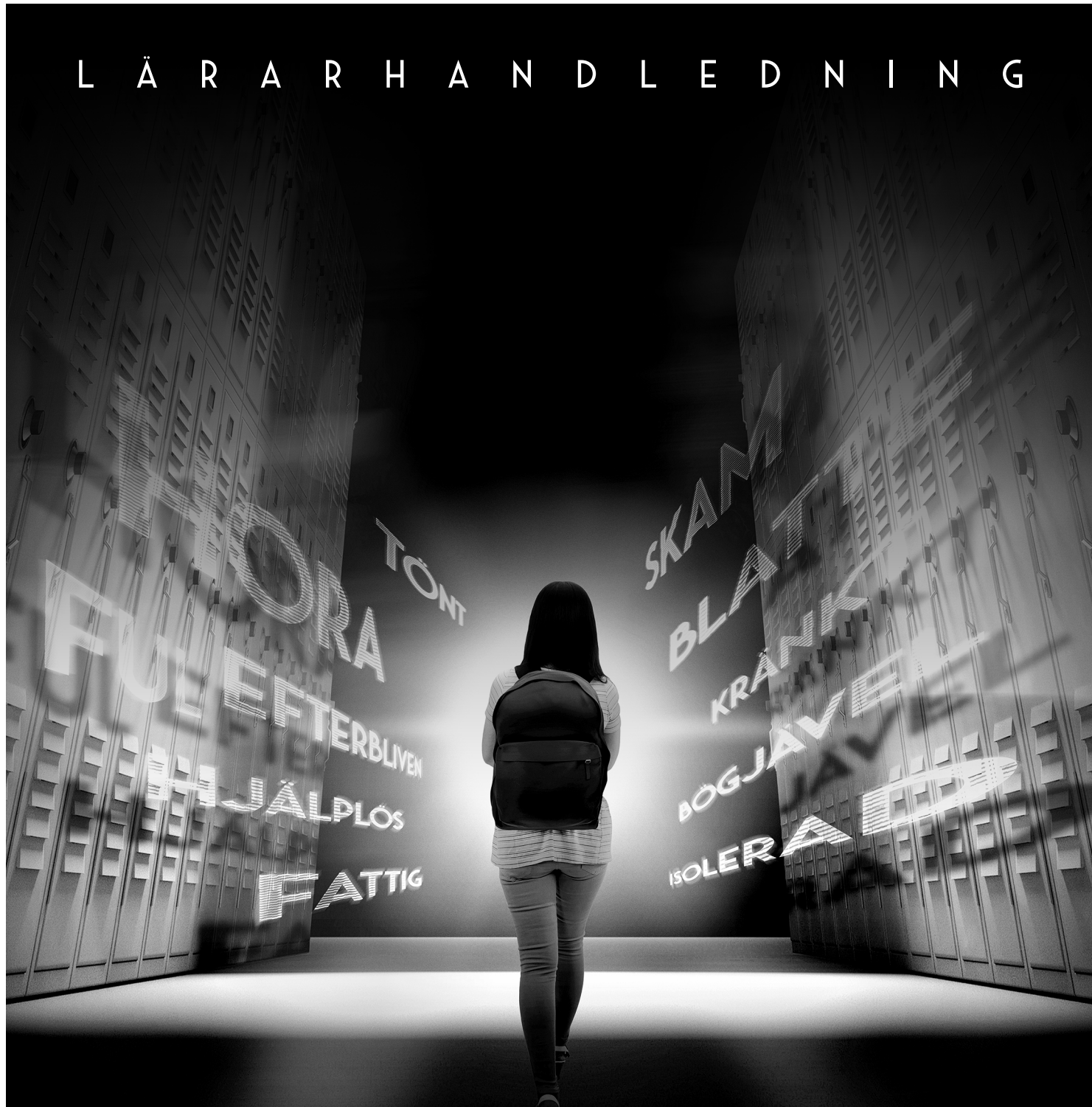

L Ä R A R H A N D L E D N I N G

MITT PERSPEKTIV

Homofobi

OM FILMSERIEN

MITT PERSPEKTIV

Mitt Perspektiv är ett läromedel för högstadiet och gymnasiet. Filmserien tar upp näthat, gruppträck, fysiskt våld, homofobi, rasism och sexuella trakasserier.

Filmserien utgår ifrån självupplevda händelser av våld; fysiskt, psykiskt och sexuellt på högstadiet och gymnasiet. Filmerna syftar till att öka medvetenheten om vad våld är samt vilka konsekvenser våld har och att vi alla kan göra något för att minska på våldet som sker på skolan, hemma och på nätet.

Åskådarperspektivet är ett genomgående tema i filmerna och tittaren tränas i att gå ifrån en passiv åskådare till en aktiv åskådare genom att agera proaktivt och aktivt vid våldssituationer, såsom trakasserier, kränkningar, utfrysning, skojbråk m.m. i skolan, hemma och på nätet.

Filmerna belyser vikten av att ständigt jobba normkritiskt och att upptäcka vilka begränsande normer som finns på skolan, samhället och på nätet – som gör att människor inte kan vara de personer de vill vara, samt syftar till att förändra de normer som skapar diskriminering och utsatthet och exkludering.

Samtalsmetoden som är kopplad till filmerna bygger på Tom Andersens samtalsmodell reflekterande team (Andersen, 2011) där metanivån – ”att tänka om sitt eget tänkande”- kring filmernas teman nås genom metoden.

Ämne: Etik, Religion, Samhällskunskap
Målgrupp: Årskurs 7-9, Gymnasiet

SYFTET MED FILMSERIEN:

- Att förebygga och aktivt motverka våld.
- Att öka medvetenheten och kunskapen hos eleverna vad våld är, vilka konsekvenser våld har och att alla kan göra något åt våldet genom att bli en aktiv åskådare.
- Att vara ett stöd i arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling av elever.
- Att öka medvetenheten hos eleverna kring konsekvenser av begränsande normer och strukturer samt att de kan vara en del i att påverka detta i sin roll som åskådare genom att gå från passiv till aktiv åskådare vilket i slutändan leder till en mer inkluderande miljö för alla. Att öppna upp för dialog samt självreflektion kring filmernas teman.
- Att få eleverna att utveckla sin förmåga till empati, där frågor om känslor samt filmen i sig kan få tittaren att känna med den utsatta.
- Att bidra främjande och förebyggande till skolans likabehandlingsarbete.
- Att bidra främjande och förebyggande till skolans antidiskrimineringsarbete.
- Att bidra till skolans värdegrundsarbete.

VAD SÄGER SKOLLAGEN (2010:800):

Att jobba med **Mitt Perspektiv** skall ses som en del i det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

1 § Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

VAD SÄGER DISKRIMINERINGSLAGEN (1 JANUARI 2017):

Att jobba med **Mitt Perspektiv** skall ses som en del i de aktiva åtgärderna för att motverka diskriminering.

Ur diskrimineringslagen (2017): "Arbetsgivare ska enligt diskrimineringslagen arbeta med aktiva åtgärder. Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund."

VAD SÄGER LÄROPLANERNA ANGÅENDE VÄRDEGRUNDEN I SKOLAN?

**Skolans värdegrund och uppdrag
omfattar följande områden:**

LGR 11, 1 KAP.

- människolivets okränkbarhet
- individens frihet och integritet
- alla människors lika värde
- jämställdhet mellan könen
- solidaritet mellan människor

Normer och värden.

Övergripande mål och riktlinjer:

LGR 11, 2 KAP.

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

KURSPLAN, HÖGSTADIET

Ämne: Religion, Etik | Målgrupp: Årskurs 7-9

SYFTE

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Eleverna ska vidare ges förutsättningar att kunna analysera och ta ställning i etiska och moraliska frågor. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar beredskap att handla ansvarsfullt i förhållande till sig själva och sin omgivning.

Genom undervisningen i ämnet religionskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet,
- resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.

CENTRALT INNEHÅLL

Inom området **ETIK**

- Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik.
- Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik.

FÖRMÅGOR

I den här filmserien tränas framförallt förmågorna:

- Analysförmåga
- Kommunikativ förmåga
- Metakognitiv förmåga

KURSPLAN, HÖGSTADIET

Ämne: Samhällskunskap | Målgrupp: Årskurs 7-9

SYFTE

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att förstå digitaliseringens betydelse för samhällsutvecklingen och för den personliga integriteten.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och arbetssätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare i ett snabbt föränderligt samhälle.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Genom undervisningen i ämnet religionskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

CENTRALT INNEHÅLL

Information och kommunikation

- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation via elektroniska medier samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Rättigheter och rättsskipningar

- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.

KURSPLAN, GYMNASIET

Ämne: Religion | Målgrupp: Gymnasiet

GY (2011)

Normer och värden (Kap 2.2)

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

MÅL

Skolans mål är att varje elev:

- kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

RIKTLINJER

Alla som arbetar i skolan ska:

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land,
- aktivt främja likabehandling av individer och grupper,
- uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, och
- visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt.

VIKTIGA BEGREPP

VÅLD

Mitt Perspektiv utgår från WHO:s, världshälsoorganisationen, definition av vad våld är, och när vi hänvisar till våld i filmhandledningen så menar vi allt ifrån misshandel, grovt sexuellt våld till blickar, skojbråk och att vara utfrys.

WHO:S DEFINITION AV VÅLD

"Att uppsåttligt bruka eller hota att bruka makt eller fysisk styrka mot sin egen person, mot en annan människa, en grupp människor, en gemenskap eller ett samhälle, med följd eller tämligen sannolik följd att någon dör eller att det uppstår kroppsskada, psykisk skada, skador i den känslomässiga utvecklingen eller funktionshinder".

LEKTIONSSTÖD:

Se "Våldspyramiden" i kopieringsunderlaget på sidan 6.

NORMKRITISKT PERSPEKTIV

I **Mitt Perspektiv** syftar vi på att synliggöra de begränsande normer som skapar diskriminering och utsatthet som finns i samhället, skolan, olika grupperingar m.m. som gör att människor inte får vara sig själv. Detta gör vi med de olika frågorna som finns här i filmhandledningen efter varje film. Frågorna syftar till att klassen och den enskilda eleven själva skall fokusera på begränsande strukturer istället för att fokusera på avvikaren – den utsatta.

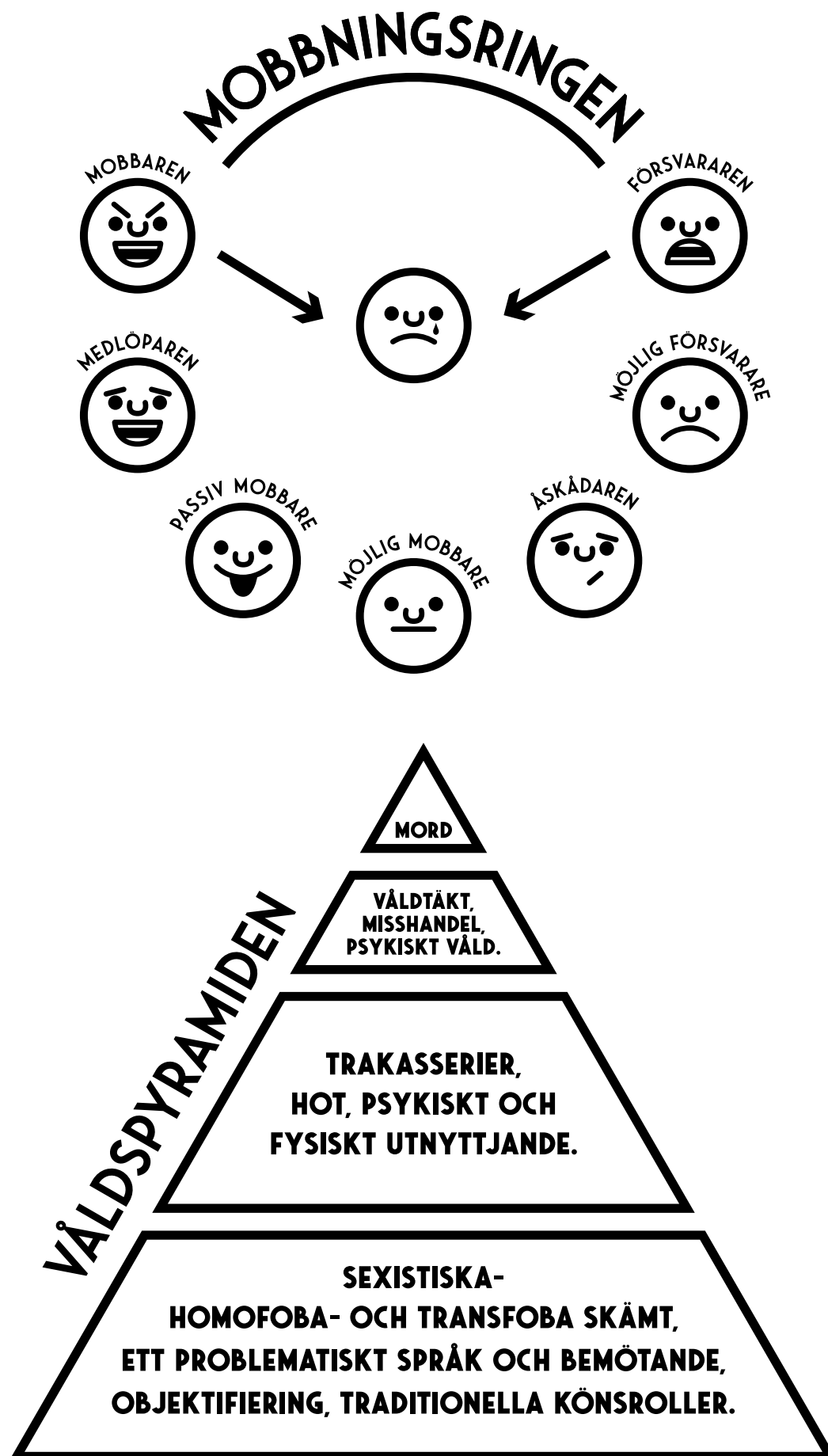
ÅSKÅDARPERSPEKTIVET

Mitt Perspektiv utgår ifrån Dan Olweus (1999) forskning, där eleverna tränas genom filmerna att bli en mer aktiv åskådare. Att i en våldssituation gå från att passivt se vad som sker och tänka "det rör inte mig" till att aktivt ogilla det som sker samt att försöka hjälpa den utsatta på olika sätt.

Alla kan göra något innan, under eller efter en våldssituation. Det kan handla om att stötta den som är utsatt, prata med en vuxen, få utövarna att tänka på annat samt att säga ifrån eller att fysiskt gå emellan för att avbryta det som sker.

LEKTIONSSTÖD:

Se "Mobbningsringen" i kopieringsunderlaget på sidan 6.

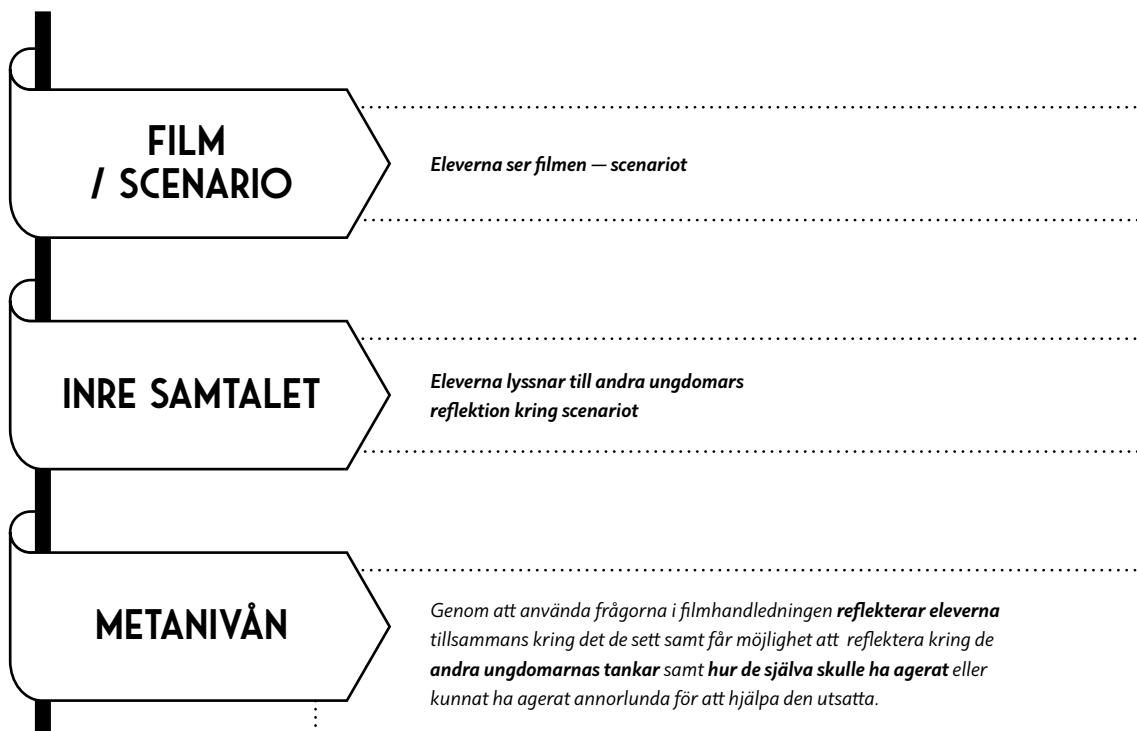

SAMTALSMETOD

Som stöd för att reflektera kring filmerna så använder vi oss av Tom Andersens samtalsmodell

Reflekterande team där "de närvarande får möjlighet att växla mellan att vara aktiv deltagare i samtalen och lyssnande part i andras samtal om samma sak. Detta skifte gör det möjligt att växla mellan det yttre och inre samtalet". Dessa två olika samtal kommer dels att ge olika perspektiv på detta och dessutom två olika utgångspunkter i sökandet efter nya beskrivningar och ny förståelse" (Andersen, 2011).

Modellen är en vidareutveckling av konstruktivistiska idéer (Bakhtin, Bateson m.fl.) där menings-
skapande, dialog och narrativ framhålls som viktiga för lärande och utveckling.

1. En grupp/klass ser en film.

Filmen beskriver ett scenario – att fler än en person ser och lyssnar till vad som sker tillsammans gör scenariot starkare och tydligare.

2. Efter scenariot så samtalar en grupp i filmen om tankar, reflektioner kring scenariot.

Genom att lyssna på alla i gruppens tankar, perspektiv och infallsvinklar så skapas nya tankar och förståelse – det inre samtalet.

"genom att höra varandras tankar får man också "bränsle" till sina egna"
(Cederberg-Scheike, 2016)

3. Metanivån.

Nu så är det dags för gruppen/klassen att tillsammans reflektera och samtala om samtalet som de just har lyssnat till. Nu sker växlingen mellan det yttre och inre samtalet som i sin tur leder till nya tankar och ny förståelse kring scenariots tema.

FILMEN *Homofobi*

BESKRIVNING AV SCENERNA

I filmen behandlar ungdomar ämnet homofobi och berättar sina självupplevda historier. Vi får reda på konsekvenser av homofobi samt lyssna till reflektioner ifrån ungdomar kring homofobi och vad som kan göras för att stoppa homofobin.

Hur lär och vågar man erkänna för sig själv och andra vad man själv känner, utan att riskera att bli utsatt för homofobi? "Kalle" berättar om hur det är att bli kallad bög, fast man inte är det. Kan det gå så långt att man till slut börjar tveka på sin egen sexualitet? I "Jasmins historia" berättas om när hon kom ut som bisexuell och därav förlorade en av sina bästa vänner.

FRÅGOR

INNAN FILMEN

- Vad betyder homofobi?
- Varför har vi människor fördomar?
- Vilka normer i samhället idag ger upphov till homofobi?

hon sagt en kommentar ang. sex om Jasmin skaffat pojkvän?

- Chris berättelse om bögtestet- vilka tankar/känslor väckte det hos dig?
- Vad hade en aktiv åskådare kunnat göra för att hjälpa Kalle i duschsituationen efter gympan?
- Hur påverkades Kalle av fördomar som fanns hos tjejerna ang. killar som går frisörprogrammet. ?

EFTER FILMEN

- Vilka konsekvenser hade homofobin för Kalle?
- Vad hindrade Tilda från att våga komma ut som 12 åring?
- Zaphiras mamma skickar henne till psykolog för att hon ska på date med en tjej. Vad väckte det för tankar/känslor hos dig?
- Jasmins mamma reagerade genom en nedsättande kommentar kring sex när dottern berättade att hon är bisexuell, hade

- Vad tänkte du kring Jasmins kompis reaktion (hon som gick ifrån bordet), när Jasmin berättade för henne att hon är bisexuell?
- Vilka tankar/känslor har du kring Jasmin som blir kallad "äcklig" för att hon blev kär i en person av samma kön??
- Vad tänker du om att använda ordet bög som skällsord?

EFTER FILMEN

Forts. _____

- Vad hade en aktiv åskådare kunnat göra i Kalles fall för att hjälpa honom?
- Vad hade en aktiv åskådare kunnat göra i Tildas fall för att hjälpa henne?
- Vad hade en aktiv åskådare kunnat göra i Chris fall för att hjälpa honom?

GENERELLA FRÅGOR

Frågor generellt om gruppträck/våld/åskådarroll:

- Hur "bestraffas" en normbrytare?
- Vad gör det med en person som egentligen skulle vilja komma ut som homosexuell om hen tillhör en grupp som använder sig av kommentarer som bögl/lebbbar så fort någon sticker ut ifrån gruppens mall?
- Fortfarande utgår många från heteronormen vad gäller att skaffa partner – om du är kille så frågar många: "Vadheter hon?" angående partner och tvärtom om en tjej skaffar "pojkvän". Varför är heteronormen fortfarande så stark i samhället och vilka har makten att ändra på detta?
- Våldet som användes i bögtestet utspelades i omklädningsrummet. Är omklädningsrummet fortfarande en plats där våld, fysiskt eller psykiskt, fortfarande utövas utan att de

vuxna på skolan vet om det? Om svaret är ja – vad kan skolan göra åt detta? Vad kan ni elever göra åt detta?

- Vågar man säga ifrån mot homofobiska vuxna?
- Hur stor del har fördomar – rädslor kring något okänt – när det gäller homofobi?
- "Men du är ju bögl" – sa tjejen som Kalle var intresserad av, med vilken rätt bestämmer vi andra personers sexuella läggning?
- Vilket ansvar har vuxna att upptäcka homofobi och agera mot det? Gör man det på din skola?
- Vad krävs det för att berätta för en kompis att man är bi-/homosexuell?
- Kan ord göra lika ont som fysiskt våld? På vilket sätt i så fall?
- Vad kan vi göra för att förändra normer som förminskar och exkluderar?
- Vilka strukturer i samhället bestämmer att det är bödigt att sjunga och dansa som kille?
- Hur kan vi ta död på homofobi en gång för alla?

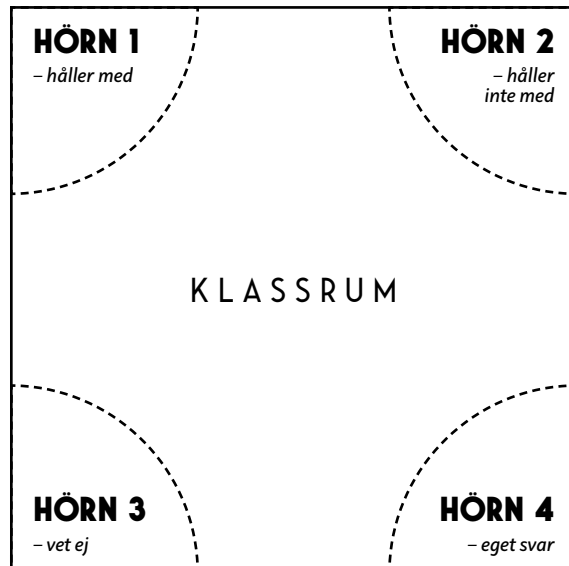
KLASSRUMSAKTIVITETER

VÄRDERINGSÖVNING:

Läraren läser ett påstående, eleverna får välja på att ställa sig i ett hörn av klass-rummet, tre hörn har givna val och ett är öppet.

Forma smågrupper utifrån hörnen och låt eleverna diskutera varför de valt just det hörnet. Blir någon ensam i ett hörn diskuterar du som lärare med eleven eller parar ihop eleven med ett annat hörn.

Smågrupperna berättar sedan för hela klassen hur de resonerat.

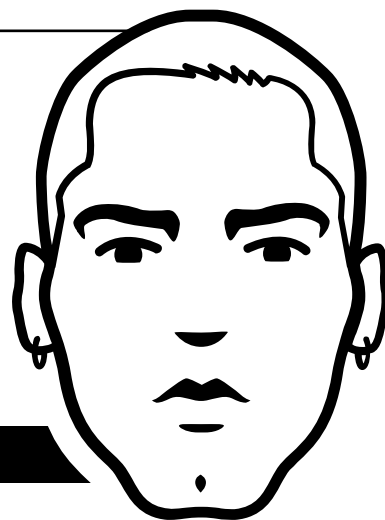

PÅSTÅENDEN

- Alla heterosexuella personer tänder på alla dom möter
- Alla homosexuella eller bisexuella tänder på alla dom möter
- En heterosexuell person behöver ofta berätta samt försvara sin sexuella läggning för någon
- Det spelar roll vem man älskar ang. hur du blir bemött, vilka kommentarer du får m.m.
- Som bi/homo-sexuell kan jag visa min kärlek öppet här på skolan
- Machokulturen bestämmer att aktiviteter som dans och sång är inget för "riktiga män"
- Samhället mår bra av machokulturen
- Heteronormen – att utgå ifrån att alla är heterosexuella – tar ingen skada av
- Kärlek är det finaste som finns
- Dina föräldrar ska bestämma vem du blir kär i
- Jag själv bestämmer vem jag blir kär i
- Alla personer har rätt att bli kära i vem dom vill

"I DON'T CARE IF YOU'RE BLACK, WHITE,
STRAIGHT, BISEXUAL, GAY, LESBIAN,
SHORT, TALL, FAT, SKINNY, RICH OR POOR.
**IF YOU'RE NICE TO ME,
I'LL BE NICE TO YOU.**
SIMPLE AS THAT!"

— EMINEM

SKRIVÖVNING:

Låt eleverna översätta Eminems text till svenska genom att skriva ner översättningen i en skrivbok. Låt eleverna diskutera två och två vad de tänker och tycker om Eminems text samt hur Eminems budskap passar in på klassen hur de beter sig mot varandra.

DRAMAÖVNING:

Låt eleverna dramatisera kring åskådarrollen och spela upp alternativ hur berättelserna hade kunnat sluta med hjälp av aktiva åskådare, vad hade de gjort för att ändra händelseförloppet?

BRAINSTORMING:

Låt eleverna brainstorma kring diskrimineringslagen: Kön, sexuell läggning, könsidentiteten och könsuttrycket, etniciteten, tro och religion eller funktionsnedsättningen bör/får/ska inte avgöra vilket bemötande man får av klasskompisar eller lärare, vad kan man i er klass göra för att vara en inkluderande klass istället för en exkluderande?

Låt eleverna skriva ner allt de kommer på som de kan göra på lektioner, raster, i matsalen, i korridoren och på sociala medier för att vara inkluderande – att alla kan få vara sig själv samt att alla får ta plats och att alla får vara med. Skriv på post-it-lappar och häng sedan upp lapparna i klassrummet.

SKAPA:

BARNKONVENTIONEN | ARTIKEL 2:

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Låt eleverna skapa en bild som symboliserar FN:s barnkonvention, artikel 2.

REFERENSER OCH KÄLLHÄNVISNINGAR:

"Samtal om samtal", Tom Andersen (2011)

"Mobbing i skolan - Vad vi vet och vad vi kan göra", Dan Olweus (1998)

Om Våld (översättning av MUCF),

www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/